

Narodowe Forum Muzyki

Przestrzeń dla piękna

14

listopada 2018

środa

19:00

Wrocław, NFM, Sala Czerwona

Recital fortepianowy Aleksieja Orłowieckiego

Aleksiej Orłowiecki – fortepian
Juliusz Adamowski – słowo o muzyce

Program:

Joseph Haydn (1732–1809) *Sonata*
C-dur Hob. XVI:48

I Andante con espressione

II Rondo. Presto

Ludwig van Beethoven (1770–1827)
Sonata d-moll op. 31 nr 2 „Burza”

I Largo – Allegro

II Adagio

III Allegretto

Aleksiej Orłowiecki (*1959) *II Suita*

I Uwertura

II Recytatyw i chorał

III Walc-antrakt

***

Ignacy Jan Paderewski (1860–1941)

Pieśni wędrowca op. 8

I Allegro agitato

II Andantino melancolico

III Andantino grazioso e moderato

IV Andantino mistico

V Allegro giocoso

Franz Schubert (1797–1828) *Impromptu*

c-moll op. 90 nr 1, *Impromptu Es-dur*

op. 90 nr 2

Ferenc Liszt (1811–1886) *Après une*

lecture du Dante. Fantasia quasi Sonata

ze zbioru *Années de pèlerinage*

[90']

Współorganizacja:

Projekt realizowany w ramach obchodów
stulecia odzyskania niepodległości

Sponsor koncertów realizowanych w ramach
obchodów stulecia odzyskania niepodległości

niepodległa

Romantyczne obrazy w dźwiękach

Artur Bielecki

Sonaty fortepianowe o dość nietypowej, dwuczęściowej budowie nie należą do rzadkości w muzyce Josepha Haydna. Taką budowę ma też *Sonata C-dur* (w katalogu Hobokena pozycja XVI: 48). Zdaniem Karla Geiringer, znanego badacza twórczości Haydna, jest to wprawdzie utwór „dość mało znaczący”, nie zmienia to jednak faktu, że zyskał niemałą popularność. Do swego repertuaru włączał go na przykład legendarny pianista Vladimir Horowitz. Dzieło powstało pod koniec lat 80. XVIII w., po kilkuletniej przerwie w tworzeniu sonat fortepianowych. Kompozycja reprezentuje więc czas pełnej dojrzałości artystycznej Haydna oraz okres jego wzrastającej w świecie sławy. Mimo że kompozytor cieszył się coraz większym międzynarodowym uznaniem, pozostawał jednocześnie skromnym, wzorowo wypełniającym swoje obowiązki kapelmistrzem księcia Esterházygo. Kiedyś wyznał: „Obcowałem z cesarzami, królami i niejedną wielką osobistością, prawiono mi też niemało komplementów. A jednak nie zależy mi na bliskich stosunkach z takimi osobami i wolę trzymać się z ludźmi mego stanu”.

Sonata C-dur Hob. XVI: 48 rozpoczyna się rozbudowaną częścią, utrzymaną w umiarkowanym tempie (andante). Ta właśnie część, mająca pewne cechy improwizowanej fantazji, nadaje utworowi poetyckiemu wręcz romantyczny charakter. Myśl kompozytora błądzi swobodnie po ścieżkach nieoczekiwanych tonacji. Haydn zaskakuje nas nowymi tematami, ale powraca też do dawnych motywów. Wszystko zaś jest utrzymane w klasycznym ładzie – powściągliwie i subtelnie. Druga część, zamykająca *Sonate* C-dur, to efektowne, pogodone rondo o mistrzowskiej, klarownej konstrukcji.

Jeśli w utworze Haydna dostrzegamy pewne elementy preromantyczne, to *Sonata d-moll* op. 31 nr 2 Ludwiga van Beethovena brzmi już jak manifest romantyzmu – nadchodzącej nowej epoki. Dzieło pochodzi z 1802 r., czyli z początku drugiego okresu twórczości Beethovena. Sam kompozytor mówił w tym czasie o „nowej drodze”, na którą weszła jego muzyka. Poszukiwanie nowego stylu bardzo silnie zaznacza się właśnie w *Sonacie d-moll*, która otrzymała podtytuł „Burza”. Ten literacki tytuł (odnoszący się do dramatu Szekspira) nie pochodzi jednak od Beethovena. Dramatyzm, a nawet tragizm pierwszej części *Sonaty d-moll* wywiera na słuchaczach wielkie wrażenie. Początkowe akordy w *pianissimo*, grane *arpeggio* w niskim rejestrze fortepianu, brzmią rzeczywiście

jak groźne pomruki burzy. Forma wymyka się tu jednoznaczny, klasyczny konwencji; kompozytor w fascynujący sposób kształtuje narrację. Przechodzi od pełnego wzburzenia dramatyzmu do tonu przejmującego osobistego. *Sonata d-moll* to dramat w trzech aktach. Część druga (*Adagio*) jest pełną liryzmu, ale i napięcia, które nie wygasa również w części finałowej (*Allegretto*).

Wielbicielem Beethovena był przez całe życie inny genialny wiedeńczyk – Franz Schubert. Mistrz romantycznej pieśni, autor takich arcydzieł, jak *Małgorzata przy kofowrotku* czy *Król elfów*, jest zaliczany już do generacji romantyków. Schubert był jednym z pierwszych reprezentantów liryki instrumentalnej, utworów, których osobisty, subiektywny ton budził skojarzenia zarówno z dziewiętnastowieczną poezją, jak i z typową dla romantyków pieśnią. Jednym z charakterystycznych dla kompozytora gatunków liryki instrumentalnej było fortepianowe impromptu. Posłuchamy podczas dzisiejszego recitalu dwóch takich utworów Schuberta z opusu 90: refleksyjnego *Impromptu c-moll* oraz pełnego figuracyjnych przebiegów *Impromptu Es-dur*.

Odmiennej ideal muzyki fortepianowej zaprezentował węgierski wirtuoz i kompozytor Ferenc Liszt w swoim znanym dziele *Après une lecture du Dante*. *Fantasia quasi Sonata*. Ta rozbudowana kompozycja jest przykładem charakterystycznej dla romantyków muzyki programowej, inspirowanej często wielką literaturą. Znamienny tytuł *Après une lecture du Dante* („Po lekturze Dantego”) stanowi klucz do interpretacji tego monumentalnego utworu: wrażenia i przemyślenia z lektury słynnej *Boskiej komedii* stały się przyczynkiem do jego powstania. Kompozytor postanowił za pomocą wirtuozowskich, nowatorskich środków faktury i brzmienia fortepianu stworzyć dźwiękowy obraz arcydzieła Dantego. Całą swą paletę wirtuozowską, wiedzę i wyobraźnię muzyczną podporządkował temu zadaniu. Szkice utworu powstały już w latach 30. XIX w.; ostateczna wersja pochodzi z 1849 r. *Fantasia quasi Sonata* weszła w ramy monumentalnego cyklu, zatytułowanego *Années de pèlerinage* („Lata pielgrzymstwa”). Cykl ten obejmuje trzy części. W części drugiej (*Włochy*) znalazło się miejsce dla tego niezwykle fortepianowego poematu. Poszczególne tematy, jak też wyrafinowana symbolika dźwiękowa posłużyły do oddania różnych obrazów z *Boskiej komedii*. Motywy oparte na interwale trytonu odpowiadają lamentowi dusz potępionych, podczas gdy porządek diatoniczny, modalny, odwołujący się do dawnych skal kościelnych, ewokuje obrazy dusz zbawionych. Można w tym dziele podziwiać nie tylko

bogactwo środków pianistycznych, lecz także zmysł dramaturgiczny oraz wyobraźnię dźwiękową Liszta, wybiegającego daleko w przyszłość muzyki.

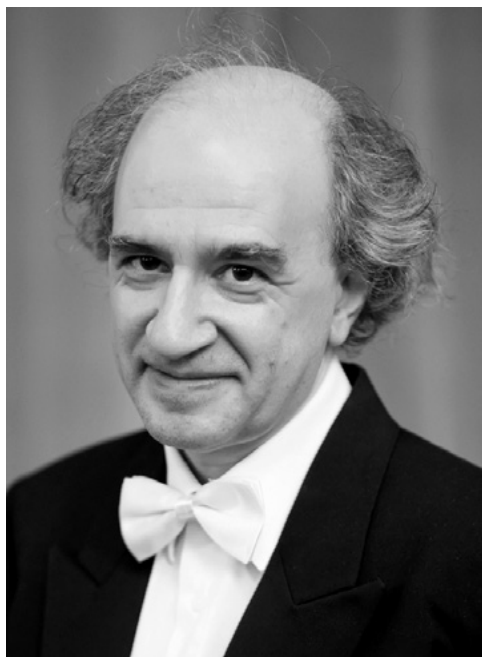
Pieśni wędrowca op. 8 Ignacego Jana Paderewskiego są jego młodzięcym dziełem. Powstały w latach 1881–1882. Składający się z pięciu miniatur cykl został zadedykowany Helenie Górskiej, muzie i przyszłej żonie kompozytora. W *Pieśniach wędrowca* odnajdziemy świat liryki instrumentalnej młodego twórcy. W niektórych jego pomysłach pobrzmiewają inspiracje i nawiązania do poprzedników, ale najcenniejsza jest wyraźna osobista nuta, będąca dowodem autentycznego talentu kompozytorskiego. Warto zwłaszcza zwrócić uwagę na *Andantino grazioso e moderato* utrzymane w tonacji H-dur (trzeci utwór cyklu) – prawdziwą perelkę wśród wczesnych utworów Paderewskiego.

Aleksiej Orłowiecki, bohater dzisiejszego recitalu, to nie tylko jeden z najciekawszych współczesnych pianistów i nie tylko wybitny pedagog, który od wielu lat współpracuje z wrocławskim Towarzystwem im. Ferenc Liszta. Orłowiecki jest również kompozytorem, dlatego w programie koncertu znalazła się jego *II Suita*.

Aleksiej Orłowiecki

Wybitny pianista, pedagog, kompozytor i dyrygent, laureat międzynarodowych konkursów pianistycznych, od 1990 r. corocznie uczestniczący w różnych formach działalności Towarzystwa im. F. Liszta, członek honorowy TiFL. Absolwent i wykładowca konserwatorium w Sankt Petersburgu. Studia pianistyczne odbył pod kierunkiem G. Sokotowa, którego następnie został asystentem. Kompozycję studiował u J. Falika, a dyrygenturę operową i symfoniczną u I. Mussina. Jest laureatem międzynarodowych konkursów pianistycznych (I nagroda w Concurso Internacional de Piano de Valencia Premio Iturbi w 1990 r., II nagroda w International Franz Liszt Piano Competition w Utrechcie w 1989 r.). Prowadzi ożywioną działalność artystyczną i pedagogiczną. Jego obszerny repertuar obejmuje utwory od okresu baroku do współczesności; najchętniej gra jednak dzieła F. Chopina, F. Liszta, S. Rachmaninowa i L. van Beethovena. W 1991 r. nagrał na fortepianie Erarda z czasów F. Liszta dwie płyty z utworami tego kompozytora. Kilka lat temu ukazał się w Sankt Petersburgu kolejny album pianisty z dziełami J.S. Bacha, F. Chopina, E. Griega, S. Rachmaninowa i M. Ravela. Artysta występował w Rosji, a także w Hiszpanii, Holandii, Jugosławii, Niemczech, Szwajcarii oraz wielokrotnie w Polsce (ponad 80 recitalu

i kilka koncertów symfonicznych). W ostatnich latach coraz częściej koncertuje też jako dyrygent i kameralista. W naszym kraju prowadził ponadto na zaproszenie Towarzystwa im. F. Liszta ponad 20 ogólnopolskich kursów pianistycznych (dla około 1300 pedagogów i uczniów z ponad 70 szkół muzycznych), był profesorem 24 międzynarodowych mistrzowskich kursów pianistycznych oraz jurorem wszystkich (8) krajowych i międzynarodowych konkursów pianistycznych zorganizowanych przez TiFL. Jego dorobek kompozytorski obejmuje ponad 50 utworów – kameralnych, fortepianowych oraz symfonicznych (m.in. *Wariacje na fortepian i orkiestrę* oraz *Bachanalie na skrzypce, wiolonczelę i orkiestrę smyczkową*). Większość twórczości jest jednak przeznaczona do wykonywania przez pianistów oraz przez różnego rodzaju zespoły kameralne.

Aleksiej Ortowiecki, fot. archiwum artysty

Organizator:

NFM – instytucja kultury miasta Wrocławia współprowadzona przez:

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

Sponsor NFM:

